

Крисевич Олексій Михайлович

**АДАПТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ПРОВАДЖЕННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ**

Науковий керівник

кандидат фіз.-мат. наук, старший науковий
співробітник, доцент

Шевчук Петро Іванович

старший викладач кафедри
європейської інтеграції та права

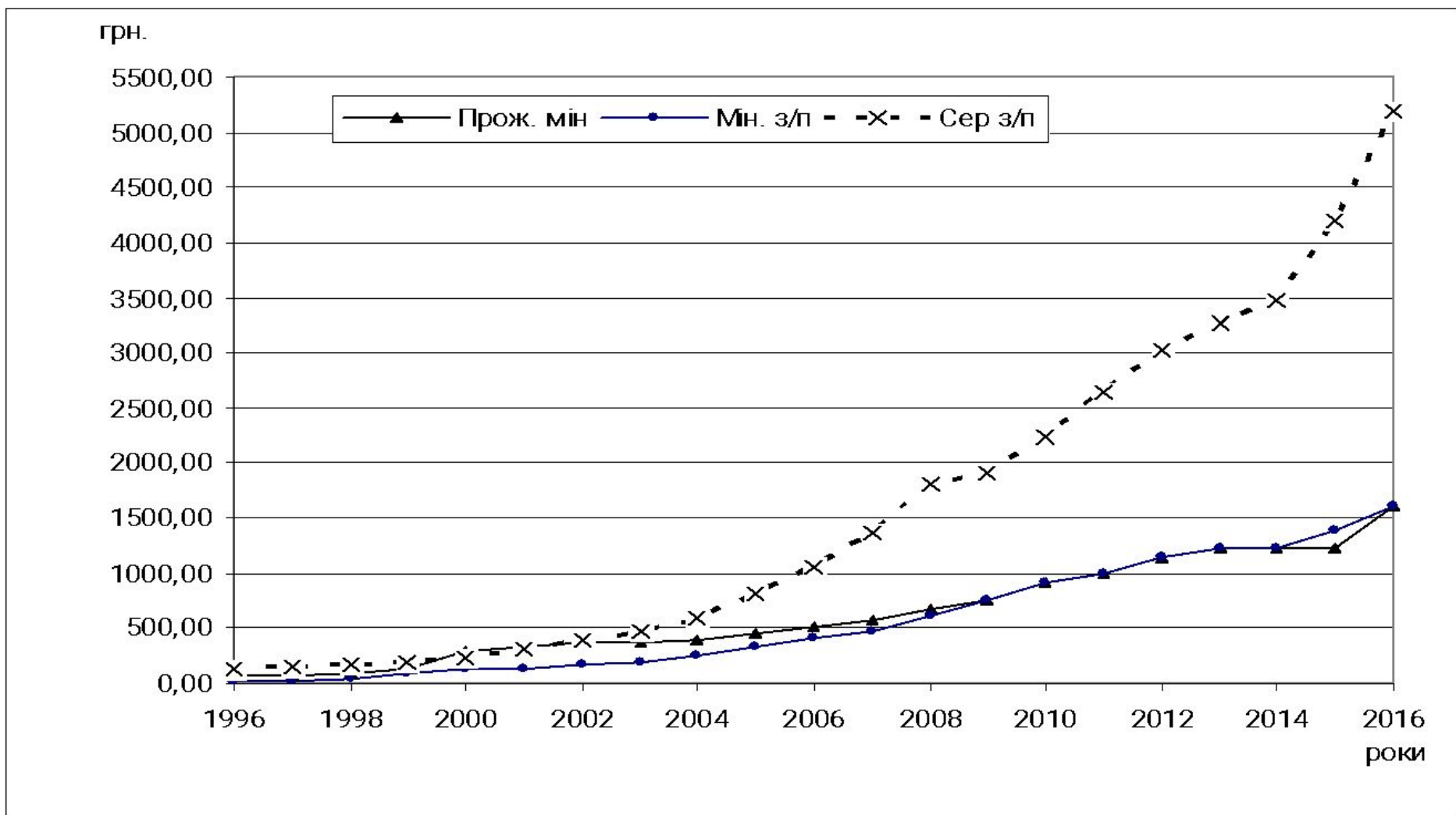
Метою магістерської роботи є обґрунтування державно-управлінського забезпечення адаптації європейського досвіду реалізації соціальної політики в Україні.

Об'єкт дослідження – державне управління процесами реалізації завдань соціальної політики в Україні та ЄС.

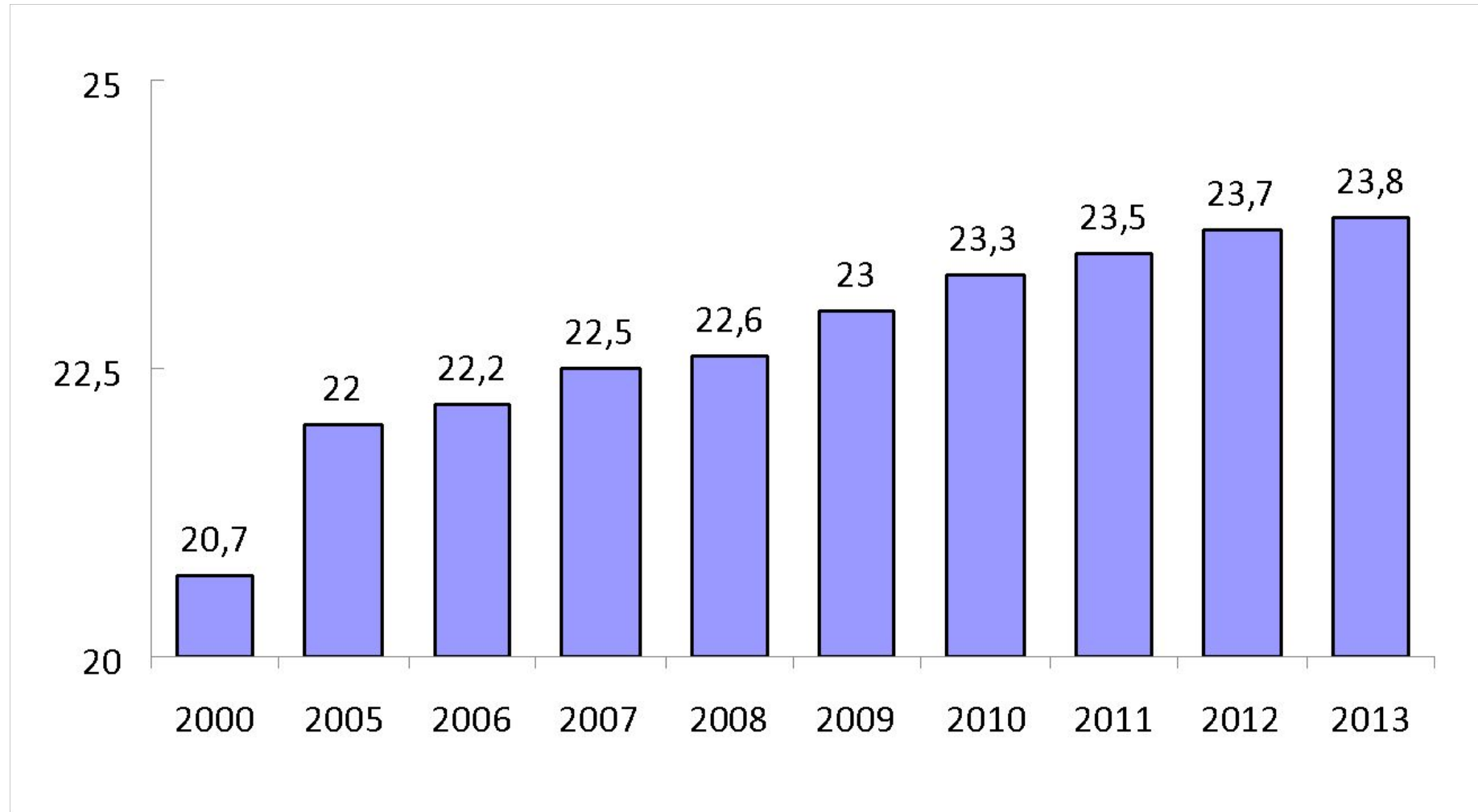
Предмет дослідження – адаптація європейського досвіду реалізації соціальної політики в Україні.

Завдання:

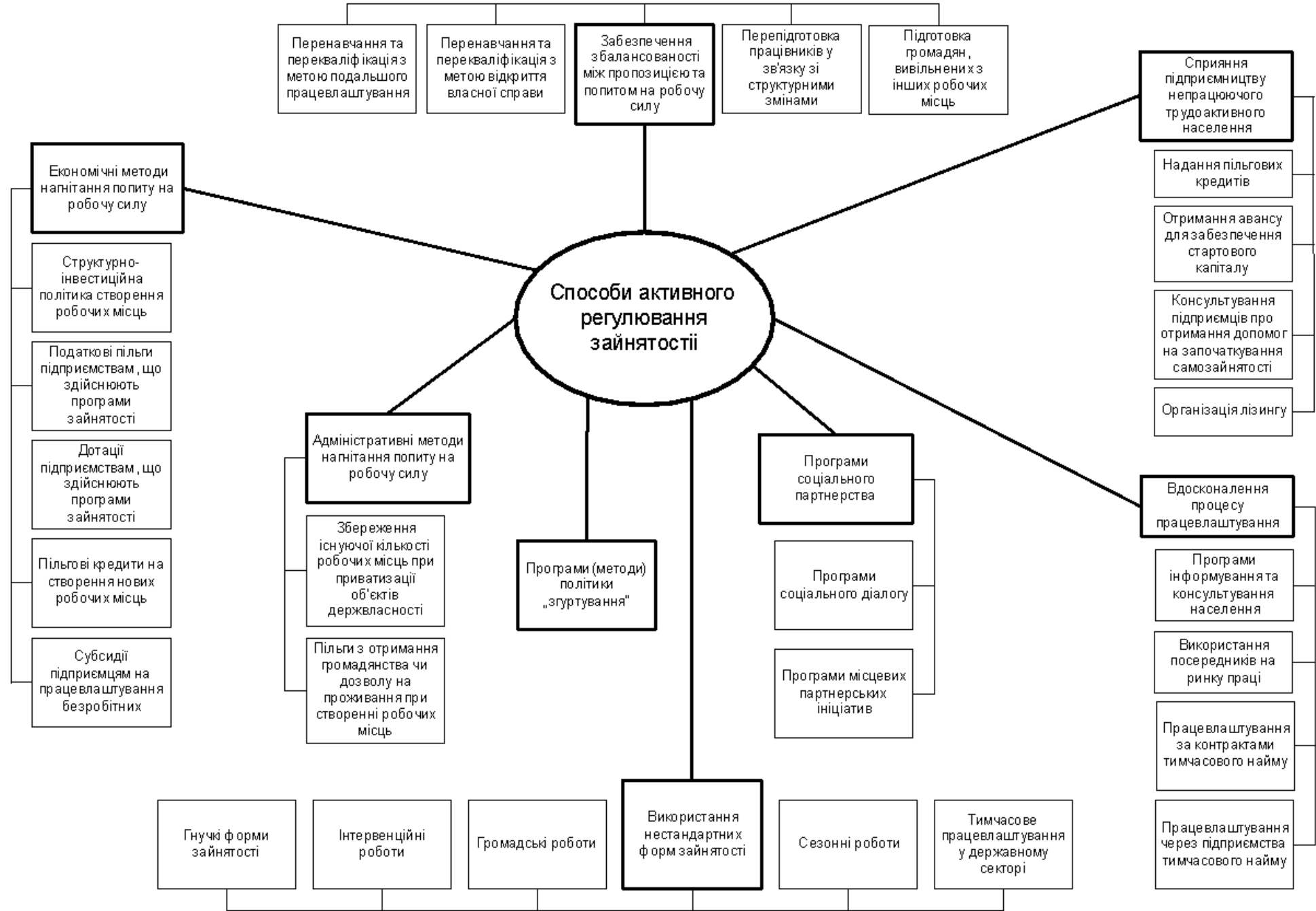
- ✓ проаналізувати сучасні теоретико-методологічні підходи до реалізації програм розвитку соціально-трудо­вих відносин та програм забезпечення житлом в Україні;
- ✓ дослідити стан реалізації програм розвитку соціально-трудо­вих відносин та програм забезпечення житлом в Україні;
- ✓ провести порівняльний аналіз досвіду реалізації програм розвитку соціально-трудо­вих відносин та програм забезпечення житлом у країнах ЄС з метою запровадження його кращих практик в Україні;
- ✓ з'ясувати можливості для адаптації європейського досвіду реалізації соціальних програм в Україні;
- ✓ надати практичні рекомендації щодо оптимізації державного управління реалізацією програм розвитку соціально-трудо­вих відносин та програм забезпечення житлом з метою покращення рівня та якості життя населення України.

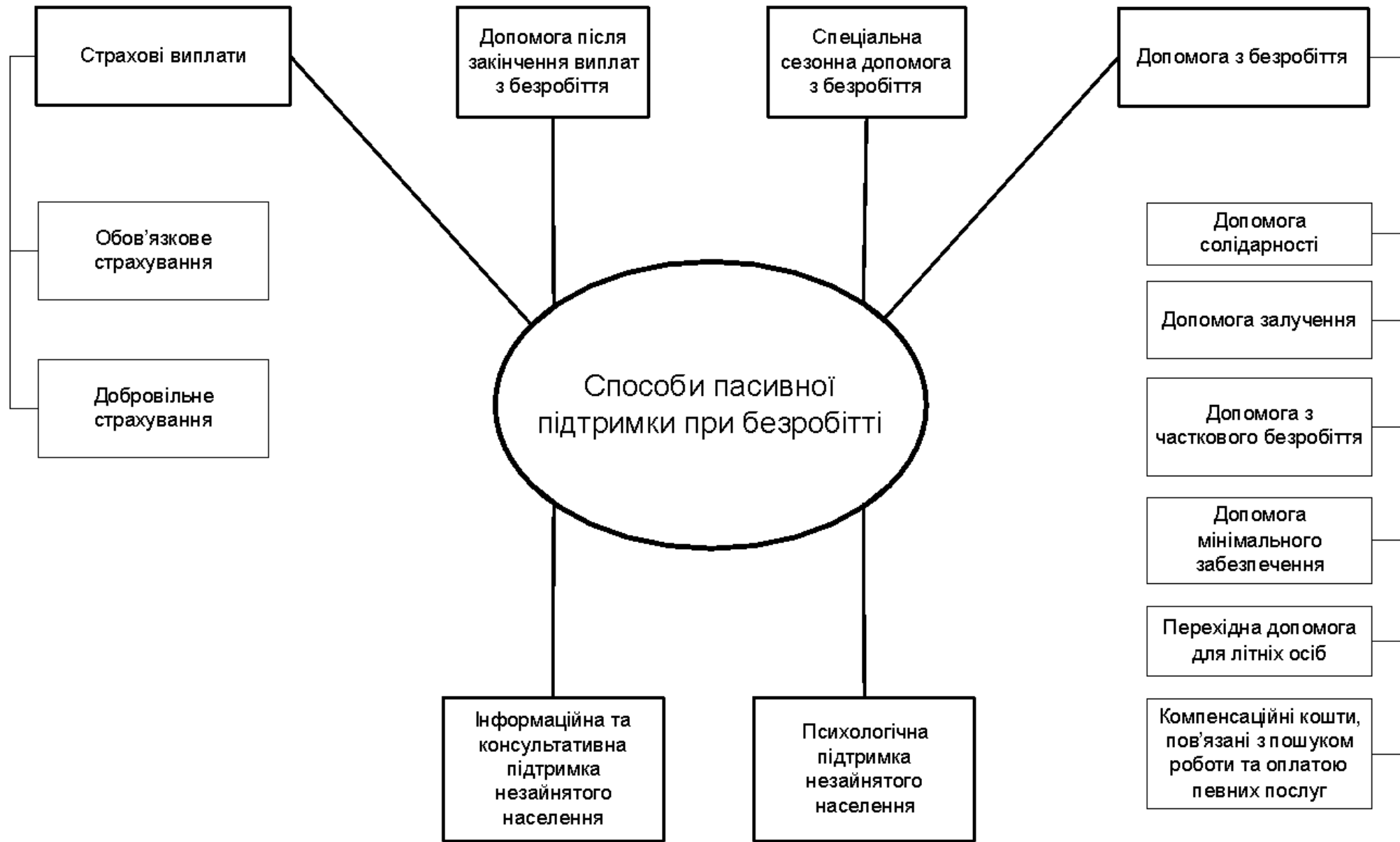
Динаміка зміни величини середньомісячної та мінімальної заробітних плат і прожиткового мінімуму для працездатних осіб в Україні

Рівень забезпеченості житлом в Україні в розрахунку на одного мешканця за 2000 – 2013 рр.

Способи активного регулювання зайнятості

Способи пасивної підтримки при безробітті

ВИСНОВКИ

1. Проаналізовано теоретико-методологічні підходи до реалізації соціальних програм і з'ясовано основні особливості останніх, зокрема: залежність їхньої реалізованості та дієвості від ефективності прийняття управлінських рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування; обов'язкове дотримання умов та результативності, повна відсутність декларативності.

Уточнено зміст та сутнісні характеристики базових понять у сфері соціального програмування. зокрема, “адаптація досвіду реалізації соціальних програм ЄС в Україні” визначена як пріоритетна складова процесу інтеграції України до Європейського Союзу, котра полягає у пристосуванні вітчизняної системи програм та інституцій, спрямованих у соціальну та житлову сфери, до вимог соціальних стандартів ЄС з метою досягнення європейського рівня життєзабезпечення населення, а “адаптація європейського досвіду реалізації програм розвитку соціально-трудова відносин та програм забезпечення житлом в Україні” трактується як процес пристосування вітчизняної системи суб'єктів, інститутів, програм та заходів, спрямованих у соціально-трудова сферу, до вимог соціальних норм і стандартів ЄС, що належать до соціально-трудова відносин, з метою досягнення високого рівня доходу та якості життя населення. Визначений та доповнений понятійно-категоріальний апарат надасть більше можливостей органам державної влади та органам місцевого самоврядування використовувати його у практичній площині.

ВИСНОВКИ

2. Дослідження стану реалізації програм розвитку соціально-трудоких відносин в Україні засвідчили, що на фоні зростання рівня доходів та збільшення обсягів споживання населенням товарів та послуг в українському соціумі існує ще безліч соціально-економічних проблем, основними з яких необхідно вважати високий рівень бідності населення при його суттєвому розшаруванні за рівнем доходів; істотні рівні безробіття; низькі рівні оплати праці та пенсій, що значно відстають від темпу зростання споживчих цін.

Встановлено, що однією з можливих причин нереалізованості програм розвитку соціально-трудоких відносин є те, що сама логіка процесів соціального програмування ґрунтується на недостатній кількості принципів. Обґрунтовано її доповнення такими додатковими принципами з практики світової соціальної політики, як: взаємозв'язок об'єктивної саморегуляції та доцільності; комплексність; адекватність, диференційованість та стійкість соціальних гарантій; активне спрямування соціальних програм; пріоритет соціальних інтересів людини та особистості.

Аналіз особливостей розвитку житлової політики дозволяє виділити основні проблеми її розвитку: різке зниження намічених обсягів житлового будівництва та зменшення державних інвестицій; ліквідація планомірної роботи з ремонту та відновлення житлового фонду; низький рівень комфорту доступного житла; відсутність достатнього іпотечного кредитування житлового будівництва; низький рівень житлової забезпеченості населення; значні черги на отримання житла.

Причини цього в основному криються у скороченні державного фінансування житлового будівництва у зв'язку зі змінами у формуванні державного та місцевого бюджетів, падінням платіжної спроможності населення, інфляційними процесами в економіці, надмірною монополізацією будівництва, його реконструкції а утримання, недосконалістю системи розподілу та надання житла.

ВИСНОВКИ

3. Проведений компаративний аналіз досвіду реалізації програм розвитку соціально-трудоких відносин та програм забезпечення житлом у державах ЄС, попри відмінність їхніх національних моделей соціальної політики, засвідчує певну спільність їх дій, скеровану на зменшення майнового розшарування населення через удосконалення загального розподілу багатства та зростання абсолютної величини добробуту членів їхніх суспільств, недопущення відчуження особи із суспільства шляхом використання низки підходів та інструментів соціального програмування, основними серед яких є:

– Суворе дотримання державних соціальних стандартів та гарантій, зокрема законодавче гарантування мінімального доходу з врахуванням відповідних життєвих обставин особи (домогосподарства) та впливу зростання індексу споживчих цін.

– Дотримання основних вимог Лісабонської стратегії при організації політики зайнятості (усунення адміністративних та регуляторних перешкод; спрощення доступу до фінансових ресурсів для започаткування власної справи з метою її подальшого розширення; всебічний розвиток консультаційних служб з питань надання допомог підприємствам малого і середнього бізнесу в управлінні людськими ресурсами та фінансовими ризиками; зниження рівня податкових нарахувань на фонд заробітної плати низько кваліфікованих та низькооплачуваних працівників; підвищення управлінської культури менеджерських кадрів).

– Проведення зазвичай трирівневої пенсійної системи. Значна увага приділяється розвитку професійної (корпоративної) та приватної накопичувальних пенсій (етап реформування), у фінансуванні яких однаковою (або досить наближеною) мірою беруть одночасну участь працівник та роботодавець, та своєчасній компенсації коефіцієнту заміщення доходів. Спільним аспектом пенсійних реформ країн ЄС (як “старих” членів, так і новоприйнятих держав) стало збільшення періоду активної робочої діяльності працівників (межі пенсійного віку) та наближення (або однаковість для певних країн) терміну виходу на пенсію чоловіків та жінок, що є етапом раціоналізації пенсійної системи.

– Формування потужного ринку соціального, орендного житла та будівництва доступного житла з високим рівнем комфортності. Попри високу вартість європейського житла для населення існують розгорнуті системи фінансових допомог для його отримання, зокрема податкові пільги, надання субсидій, іпотека, встановлення пільгової орендної плати тощо.

ВИСНОВКИ

4. З'ясовано, що створення сприятливих умов для адаптації європейського досвіду реалізації соціальних програм вимагає комплексного врахування об'єктивних (внутрішніх та зовнішніх) і суб'єктивних передумов формування та розвитку Української соціальної держави. Об'єктивні внутрішні передумови містять три складові: економічну, правову та теоретико-методологічну, а також суспільно-політичну. Об'єктивні зовнішні передумови визначаються дією глобалізаційних процесів, які істотно впливають на внутрішню і зовнішню політику держави та формують спосіб життя її громадян. До суб'єктивних передумов слід долучити забезпечення функціонування вітчизняної системи соціально-політичних інститутів та здійснення їх координуючої узгоджувальної діяльності, що не в останню чергу потребує відповідної політичної волі управлінської еліти.

Обґрунтовано необхідність подальшого розвитку української економіки в напрямі її соціальної орієнтації, для чого слід спрямувати зусилля органів державної влади та органів місцевого самоврядування усіх рівнів на послідовне забезпечення принципів соціально орієнтованої ринкової економіки, створення рівних можливостей доступу до ресурсного забезпечення своєї діяльності усім членам українського суспільства.

Зазначено, що досягнення європейських стандартів у соціальній сфері має пріоритетне значення, позаяк від цього залежить можливість входження до світового ринку товарів і послуг, ринку праці та в кінцевому результаті забезпечення міжнародної конкурентоспроможності України. Це вимагає проведення більш повної легітимізації міжнародно-правового регулювання відносин соціального спрямування в українському законодавстві у відповідність з *acquis communautaire*, в першу чергу, подальша ратифікація статей Європейської соціальної хартії (переглянутої).

ВИСНОВКИ

5. Запропоновано низку практичних рекомендації щодо оптимізації державного управління реалізацією програм розвитку соціально-трудових відносин, забезпечення населення житлом та збільшення їх значення, що сприятиме підвищенню рівня та якості життя населення України, серед них:

– законодавче забезпечення та нормативне врегулювання спільних дій і функцій соціального спрямування таких головних державних інституцій, як Міністерство соціальної політики України, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерство освіти і науки України (разом із підпорядкованими їм структурами) на усіх рівнях управління, починаючи з формування основних засад і до реалізації завдань державної соціальної політики;

– впровадження у вітчизняну сферу державного регулювання процесів трудоутворення сукупності методів та інструментів активної політики зайнятості (насамперед, місцевих партнерських ініціатив, гнучких форм праці, нагнітання попиту на ринку праці, соціальних програм створення робочих місць в агросекторі економіки) та способів пасивної підтримки безробітних (зокрема, виплат додаткових і компенсаційних допомог, пов'язаних із покриттям витрат щодо пошуку роботи, та збільшення самої величини допомоги з безробіття залежно від кількості утриманців у сім'ї безробітного);

– сприяння подальшому поступу реформування вітчизняної пенсійної системи, зокрема завдяки реальному впровадженню та розвитку другого (накопичувального) рівня, організації додаткових накопичувальних професійних та корпоративних програм, гарантуванню рівня базової пенсії та вдосконаленню механізму індексації пенсійних виплат;

– впровадження у вітчизняну практику організації житлової політики заходів щодо будівництва та продажу доступного та соціального житла; створення мережі житлових асоціацій, які б виконували функції замовника-інвестора соціального житла; покращення податкового регулювання; розвиток іпотечного кредитування на сприйнятливих для населення умовах; стимулювання розвитку сектора орендного житла.

Дякую за увагу !